

De la terra

Cristina Pedrós Vila

Taller Defangcuit Ceràmica · Jesús Pobre

Ceràmica ve del grec *keramos*, que es tradueix com a “l’art de treballar l’argila”. La ceràmica és l’art de realitzar objectes amb argila cuita. L’argila és una roca sedimentària, constituïda per agregats de silicats d’alumini hidratats. Pot anar des del color blanc al roig, depenent de les impureses que contingui.

La ceràmica naix en el Neolític (10000 aC) a Mesopotàmia, Orient pròxim i a la Xina quasi simultàniament. Va ser llavors quan van aparèixer els primers recipients per a emmagatzemar aliments excedents de les collites i aigua. Més tard, es van anar utilitzant peces per a cerimònies religioses o com a símbols de l’estatus social de les famílies.

En les civilitzacions egípcia i xinesa, es va començar a treballar la ceràmica per crear objectes decoratius. També s’utilitzava per a les mesclures de productes de bellesa sobretot a Egipte. Al principi es feien les peces per pissic o bé utilitzant parts del cos com a motlles per a fer les formes, com els colzes o genolls.

Més tard, van aparèixer els esmalts, que van permetre transformar les peces de ceràmica en elements decoratius. A l’Antic Egipte es va descobrir la pasta que encara hui porta el seu nom, la pasta egípcia. Esta pasta és un material compost de sílice amb un fundent alcalí, com ara potasi o sodi, i un poc de calç. Està acolorida amb carbonat de coure o òxid de coure.

Amb la difusió de l’Islam, la ceràmica arriba a Europa. A partir del segle XV, la ceràmica es converteix en el material per a revestiment més utilitzat tant en sòls com en parets. Encara hui es conserven les decoracions esmaltades que reflecteixen l’estil àrab i en part renaixentista.

Peces a partir de les parts del cos

Depenent de la qualitat, l’elaboració i l’esmaltat, trobem diferents tipus de productes ceràmics. Podem trobar gran varietat de fangs i pastes amb què podem treballar, entre altres:

Terracota: pasta porosa, de color vermellós natura (baixa temperatura 980 °C)

Gres: pasta que pot ser de diferents colors i textures. Trobem gresos de diferent “xamota” o pedra de diferent granulometria que poden contenir les argiles. (alta temperatura 1280 °C).

Porcellana: pasta vítria, blanca, compacta (alta temperatura 1300 °C).

Les característiques fisicoquímiques són la porositat, la efractarietat (capacitat de resistir altes

Tècnica de pissic. Repassat de les peces al torn. Tècnica de xurros. Treball per planxes.

temperatures sense patir canvis substancials), la contracció, que es produeix per la pèrdua d'aigua en l'assecat.

Quant a les propietats mecàniques, tenim la duresa, l'abradió i la resistència. I en les seues propietats tecnològiques trobem la plasticitat, les propietats antibacterianes i anticontaminants.

La composició de les pastes i la seua temperatura de cocció, la grossària de la capa del vidriat cru, i el tipus de superfície de la peça abans de vidriar, la corba de cocció, l'atmosfera del forn, les propietats de fusió dels vidriats i la seua reacció amb les pastes bescurtades, la velocitat del corrent dels gasos o l'evaporació de components de l'esmail, les sedimentacions o segregacions d'una o diverses fases cristal·lines durant el refredament, així com el moment i successió

d'aquestes cristal·litzacions, determinen en conjunt amb la composició de matèries primeres del vidriat, l'aspecte de la superfície cuita i solidificada.

Però tot això no és prou per a conèixer la recepta d'un vidriat. Cada ceramista, amb les mateixes receptes i bases, pot obtenir infinits resultats, ja que les combinacions són infinites.

Pel que fa a les tècniques d'elaboració de les peces, disposem d'un gran ventall. Podem treballar per planxes, xurros, estreta, modelatge i buidatge, impressió, relleu, brunyit o també amb torn o motles.

Per a l'aplicació d'engalbes i esmalts, també treballem amb diferents tècniques. Per bany, amb pinzell, pistola, esgrafiàt, calques, superposicions.

Aplicant l'esmail a pinzell

Treball d'investigació d'esmalts

Una vegada realitzades i seleccionades les pastes i vidriats amb els quals crearem la peça, comencem a treballar. Quan les peces estan acabades en fang tenen un temps d'assecat d'entre 5 i 7 dies, en el qual perden la major part de l'aigua que contenen i estan llestes per a la seua primera cuita. Aquesta es diu "bescuit" o "socarrat", i sol fer-se a 980 °C. A aquesta temperatura el fang perd la matèria orgànica que puga portar. Té una consistència adequada per a poder manipular-la i manté el porus obert perquè l'esmalt que aplicarem després d'aquesta cuita s'adherisca a la peça.

Després de l'esmaltat procedim a la segona cocció, que en el cas de ser peces utilitàries es realitza a 1280 °C -1300 °C.

En aquest últim pas l'esmalt es converteix en un vidre que protegeix i decora les peces, i així aconseguim que el porus quede tancat impermeabilitzant-los. Cada cocció té una duració mitjana d'entre 8 i 12 hores. I entre un dia i mig o dos de refredament abans de poder obrir el forn.

Pel que fa als forns, n'hi ha de diferents tipus.

A partir del segle XV, la ceràmica es converteix en el material per a revestiment més utilitzat en sòls i parets.

Una vegada realitzades i seleccionades les pastes i vidriats amb què crearem la peça, comencem a treballar.

Dos forns de gas d'elaboració pròpia.

Dos forns elèctrics.

Forn de llenya,

A la temperatura de 980 °C, el fang perd la matèria orgànica que podia portar.

L'esmalt es converteix en un vidre que protegeix i decora les peces.

Peces fetes a xurros i cuites a raku.

Elèctrics que normalment couen en atmosfera oxidant (és una atmosfera neta amb oxigen).

També hi ha forns de gas en els quals podem tindre atmosfera oxidant, o reductora (sense oxigen). Per tal de crear-la, tanquem les entrades d'aire del forn, fent que la combustió siga sense oxigen, així les peces es "cremen" obtenint uns colors més foscos i més forts.

També hi ha altres tipus de coccions com les de llenya, a la sal, rakú o carbonacions, totes elles més experimentals, i amb resultats bellíssims.

Després del treball de recerca dels materials, d'investigació de formes, de coccions, de la tècniques de treball, i d'una investigació profunda del que cadascun vol expressar amb el seu treball, naixen les peces d'una ceramista.